

Posudek vedoucího diplomové práce
Adély Kovácsové České literární sny

Říci, že předkládaná práce se věnuje rozboru tří románů Milana Kundery z perspektivy snového motívu/tématu v nich užitého, je trefné, ale současně i nedostatečné. Podrobným čtením *Žertu*, *Života*, *který je jinde* a *Knihy smíchu a zapomnění* se autorka nepochybně zabývá, činí to dokonce nápaditým způsobem. Všimá si prvku, který literatura předmětu buď přehlížela, anebo ho pouze registrovala jako jeden z vedlejších podpůrných prostředků k rozvíjení celkového smyslu. Jde o sen jako literární prostředek, který je stylizován a podílí se neoddělitelně na vyprávění, ale jeho role a zabudování do struktury pojednávaných próz se doposud v perspektivě závažných univerzálních významů Kunderova díla přehlížely. Už tento rys diplomové práce je těžko docenitelný, neboť každý vykladač Kunderových románů se – snad i víc než u jiných prozaiků – ocitá jednak pod obrovským tlakem vypravěčských sebereflexí s literárněvědnou ambicí, jednak je konfrontován s množstvím interpretací, jež jsou více nebo méně obratnou variací na tato autorská sebezrcadlení. Adéla Kováčsová dovedla dle mého soudu tomuto tlaku odolat; kunderovskou literaturu české provenience zná dobře, ale svůj výklad vede nanejvýš původně, od počátku práce ustavuje svůj vlastní jazyk, je emancipovaná nejen od svůdného narativu romanopisce samého, ale také od vlivných komentářů jeho tvorby.

Nedostatečné je úvodní tvrzení proto, že analýza tří Kunderových textů je v přítomné diplomové práci ještě něčím víc. Důkladné, pomalé čtení autorových románů prismatickým snovým motivem je součástí autorčina záměru, který se odhalí až po dočtení diplomové práce. Zvolené téma a zkoumaný materiál se totiž mohou zpočátku jevit jako dílčí, úzké nebo nahodilé. Adéla Kováčsová však svou problematiku střídme a v jemné ironii vůči autoritativním verzím Václava Černého z šedesátých a osmdesátých let rozvíjí jak v logicky argumentovaném rozboru (při němž je citlivě hypostazována fabule předmětných snů, resp. jejich „udělanosti“, a jejich souvislost s okolním textovým celkem), tak v kompozici své práce, ve skladbě, která není prostým vnějším sepětím dosahovaných zjištění, nýbrž je funkční součástí diplomantčiny interpretace. Ta nespočívá ve formulování nějakého „výsledku“, ale ve zdrženlivém a originálním rozestavení nebo proti-postavení jednotlivých částic výkladu, které se navzájem nečekaně osvětlují. Snad to není nepřiměřené, ale nad autorčinou studií jsem si vzpomněl na Vohryzkův závěr o Vaculíkově románu *Jak se dělá chlapec*: „Vynechání chlapcova narození [v ději románu] má zase své přirozené vysvětlení v tom, že příliš těsně souvisí s podstatou věci, vlastně je onou podstatou věci, než aby mohlo zaujmout adekvátní místo v příběhu, kterému je – jako každému vyprávění – dáno kolem podstaty kroužit, ne ji kontrahentně a rázem ukázat.“

Chci tím říct, že diplomová práce Adély Kovácsové přesahuje standardní (ovšemže žádoucí) školský rozměr tohoto formátu: nic z jeho povinných položek nepostrádá, přidanou hodnotou jejího výkonu je otevřenost analýzy a osobní nasazení, které není viditelné v první gramatické osobě, ale drží text v celé jeho rozloze. Přečtěte si poslední odstavce první a poslední kapitoly. Práci rád doporučuji k obhajobě.

Michael Špirit, 16. června 2014